



Zaznělo na 11. kongresu Medicíny pro praxi v Ostravě 14.–15. února 2025

Žilní porucha dolních končetin z nežilních příčin

Zpracováno na základě přednášky doc. MUDr. Dalibora Musila, Ph.D.

Interní a kardiologická klinika FN Ostrava a LF OU

Vedle dobře známé etiologie chronického žilního onemocnění (CHŽO), kterou je degenerace žilní stěny a chlopní projevující se primárními varixy, může být toto onemocnění vyvoláno sekundárně jinou poruchou. Příčiny sekundárního CHŽO rozdělujeme na intravenózní, kam spadá posttrombotický syndrom po hluboké žilní trombóze, a extravenózní. Ty se dále dělí na lokální, kam patří porucha pohyblivosti dolní končetiny v důsledku onemocnění kloubů, svalů nebo neurologického onemocnění, a na celkové, kam řadíme plicní hypertenzi, abdominální obezitu s poruchou thorako-abdominální pumpy a uzávěr např. pánevních žil navozující změny tlakového gradientu mezi pravou komorou a dolními končetinami (DK). Společným jmenovatelem je selhání žilně-svalové pumpy nebo celková porucha žilní hemodynamiky s rozvojem ambulantní žilní hypertenze. V terapii sekundárního CHŽO se stejně jako u primární CHŽO uplatňuje konzervativní léčba, ale důležitá je terapie primárního onemocnění, což vyžaduje multidisciplinární přístup. Venofarmaka a kompresní léčba prokázala zmírnění obtíží i u pacientů se sekundární CHŽO. Jsou účinná u všech symptomatických stadií CHŽO, přičemž nejvyšší sílu důkazů má mikronizovaná purifikovaná flavonoidní frakce, která je také jako jediné venofarmakum indikována i k léčbě bérkových vředů žilní etiologie v kombinaci s kompresí a lokální léčbou.

Etiologická klasifikace chronického žilního onemocnění

Chronické žilní onemocnění (CHŽO) je často považováno za banální stav, s jehož kožními klinickými projevy na dolních končetinách se praktický lékař ve své praxi běžně setkává. Stojí za těmito kožními projevy pouze primární varixy?

Příčinou CHŽO je selhání žilně-svalové pumpy, nebo celková porucha žilní hemodynamiky s poruchou návratu žilní krve z dolních končetin do pravého srdce, která vede k ambulantní žilní hypertenzi projevující se řadou symptomů a objektivních klinických známek přivádějících pacienta k lékaři (Obr. 1).

Etiologická klasifikace CEAP z roku 2020 (1) rozděluje příčiny selhání žilně-svalové pumpy na primární, sekundární intravenózní, sekundární extravenózní, kongenitální a neurčené (Tab. 1).

Primární příčina CHŽO

V případě primárních varixů jsou příčinou primární degenerativní změny žilní stěny s jejím oslabením a následnou dilatací. Na insuficientních chlopních dochází při práci žilně-svalové pumpy k patologickému refluxu, který lze prokázat ultrasonograficky (USG), (Obr. 2). USG vyšetření ke stanovení diagnózy CHŽO ale není potřebné, stačí anamnéza a fyzikální nález.

Sekundární intravenózní příčiny CHŽO

Sekundární příčiny CHŽO rozdělujeme na intravenózní zahrnující jakékoliv onemocnění, které poškozuje žilní stěnu a žilní chlopně, a extravenózní, kdy je příčinou jakékoliv onemocnění spojené s poruchou žilní hemodynamiky (1).

Mezi intravenózní sekundární příčiny patří hluboká žilní trombóza (potrombotický

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Cit. zkr.: Med. Praxi. 2025;22(4):252-257

Článek přijat redakcí: 30. 5. 2025

MUDr. Zuzana Zafarová

zafarova@seznam.cz